

Pomhaj Bóh

Časopis ewangelskich Serbow

Budyšin, julij 1990

7. čislo · ISSN 0032-4132 · Lětnik 40

Bože słowo za nas

NAŠ BÓH PŘIŇDŽE A NJEMJELČI!

Psalm 50,3

Čłowjek njemóže wšitko wědźeć. Kak na přikład telewizor džěta, njetrjebam wědźeć. Dosaha, zo wěm, kajke knefle dyrbbju tłóčić a wjerćeć, hdyž chcu hladac. Kak telewizor džěta, dyrbbja druzi ludžo wědźeć, džělačerjo a inženjerojo, kotrychž powołanje to je. Z Bohom je to hinak: Hač wón je, kajki wón je a što wón chce, dyrbi kóždy sam wědźeć. Prawa wotmołwa na tute prašenje móže cyłe moje žiwjenje změnić.

Wotmołwu na tute prašenje pak njemóže wědomosć dać. Žadyn slědžer, a hdy by najlěpše instrumenty a najmundriše mysle měi, Boha dopokazać njemóže, dokelž bydlu Bóh w njewidžomnym swětle, do kotrehož my přistup nimamy. A tola njeje wěra jenož někajke tukanje abo měnjenje, wěra je krute nazhonjenje, zo njejdžemy sami přez swoje žiwjenje. Nad našim žiwjenjom njeknježi slepy wosud, ale smy škitani w strachach, nam so pomha w čežkej chwili, nam so dari dobra mysl, hdyž njewidžimy žadyn puć.

W psalmje rěka: „Naš Bóh přiŇdže a njemjelči.“ Bóh přiŇdže k nam a nam pomha. Wón k nam rěči přez swoje słowo. Něhdy su profeca a druzi mužojo napisali, što je Bóh jim prajił a kajke su měli z nim nazhonjenja. Z toho je přez mnohe lěstotki nastalo Swjate pismo, Bože słowo za nas. Přez tute słowo rěči Bóh džensa k nam. Wšelake su při tym formy: Móžemy sami za sebje čitać w Swjatym pismje, móžemy so wobdžělic na wosadnych zarjadowanjach, nježdělu na kemšach slyšimy předowanje jako Bože słowo, modlimy so k Bohu.

A tola: Kelko je ludži, kotřiž nimaja žane nazhonjenja z Bohom, kotřiž njewěrja abo kotrymž Bože słowo ničo njepřaji. Tež mjez tymi, kotřiž do cyrkwy slujeja, je dosć, kiž njemóžeja žane jasne wotmołwy na prašenje dać, što Bóh w jich žiwjenju woznamjenja. Što z nimi? Ta wotmołwa, kotraž je tu možna, rěka: wutrajnosć. Nazhonjenja z Bohom trjebaja swój čas, a tež Bože słowo njeskutkuje wot jednoho dnja do druhého. Wo tym, kak Bóh do našeho žiwjenja skutkuje, powěda nam stara stawizna:

Něhdy bydleše pobožny samotar na kromje pusciny. K njemu přiŇdže jedneho dnja młody muž, kotryž jemu skoržeše, zo tak husto Bože słowo slyši a čita, zo pak žane plody we sebi nje-pytnje. Samotar na skórzby młodźenca sluchaše. Po tym da jemu mazanu kobjel a póša jeho po wodu do bliskeje studnje. Tola prjedy hač so młodženc nawróci, bě woda z kobjele wuběžala. Što to dyrbi, so młodženc prašeše. Tola samotar jeho znowa po wodu sćeše. Tež třeci a štwórty króc džěše, napjelni kobjel z wodu, kotraž pak spěšnje zaso wuběža. Wón pruwuje moju poslušnosć, sej młodženc mysleše, prjedy hač mi wotmołwi. Po džesatym razu směžeše přestać.

Wobhladaš sej kobjel, praji samotar. Wona je čista, wotmołwi młodženc. Tak je to z Božim słowom, kotraž čitaš, slyšiš a wobmysliš. Njemóžeš je zdźeržeć, wone přeŇdže přez tebe, druhdy sej mysliš, zo je wšitko podarmo. Ale bjez toho zo to pytaješ, wučisća so twoje mysle, twój rozum a twoja wutroba.

Jan Malink

13. junija swjećeše Měrćin Nowak-Njechorński swoje 90. narodniny. Přejemy jubilaraj Bože žohnowanje

Serbja we Łužicy

Z tutej temu zaběraše so w student-skej wosadze w Budyšinje w měrcu Měrko Šoita, přistajeny w Serbskim ludowym ansamblu. Knjez Šoita rozprawješe měrnje, ale na zrozumliwe wašnje wo džensnišich starosćach serbskeje mjeńšiny a wo pozhubjowanju serbskeho kulturneho žiwjenja, štož zwisuje z historiskim wobchadženjom Němcow

ze Serbami w zaŇdženosći. My jako Němcy, kiž smy žiwi ze Serbami, zetkamy so z rědku hdy ze žiwjenjom Serbow. Přewšo zwučeni sej prajimy: To rjaduje stat. Ja pak sej myslu, zo dyrbi tež tu po přewróće skónčnje nowy duch začahnyć, kiž ma so wjesć wot partnerskeho mysljenja napřečo našim maćer-no-rěčnje hinak rodženym blišim w kraju. Husto mējachu Němcy w dwurěčnej Łužicy serbske žiwjenje skerje jako „eksotiske“ abo njemējachu je. scyla zaŇč. To zwisuje tež z našim přez stawizny počeznym narodnym wědomjom (jeli je scyla hišće tu – nimo w zwjeršnej deformaciji). My jako hosćiceljo prašachmy so tutón wječor serbskeho hosća, što móžemy wot serbskeho luda wuknyć. W tutym duchu wotmě so zhromadźizna jara pozitiwnje, dokelž předžělachmy tež najblišu zaŇdženosć (wjele lět politika wot horjeka tež za Serbow, kotraž je poměr Němcow k Serbam – a nawopak – rjadowała). RozeŇdžechmy so po tutej rozmołwje hnući, z někotrejškuli myslu wobohaćeni. Tohodla džakuju so hišće raz z tohole městna referentaj.

Wo wobsahu tutoho wječora pak chcu was tola hišće informować.

1. Serbska kultura dyrbi kaž kóžda druga kultura tež – a runje nětke – so podpěrować wot stata. Čłowjeske prawa wobkruća, zo je winowatosć stata, kulturne mjeńšiny wuchować. Stephan Zweig zwurazni to jónu takle: Z tym stupimy so „přećiwo niwelěrowanju swětoweje kulture“ – problemej, z kotrymž budžemy w přichodze w cyłej Europje hišće slyšišo konfrontowani. Zo by to jasnje bylo:

„Stat“ smy my, ludnosć tohole kraja! („My smy lud“ – namoľwjachmy při přewróće.) Potajkim dyrbjeli so my wšity tež za wuchowanje mjeńšiny w kraju zasadzić.

2. Nam Němcam wujasni so na zakładze serbskich stawiznow, čehodla su Serbja a jich hódnoty takle w ek-sistenciji wohroženi. Přez wonkowne, husto ani přeco Serbam njepřečelne procesy doŇdže hižo štyri króc k pozhubjenu serbskeje narodnosće a kulture.

Najprjedy zhubi so serbska swojoraznosć přez industrializaciju Hornjeho kraja.

Druhe wotcuzbnjenje sta so po 2. swětowej wójnje, hdyž wjele čěkancow z wuchoda so runje tak do wsow delnjeho kraja zasydli (wuwzata wosta katolska kónčina, dokelž běchu přesydlency zwjetša ewangelskeje wěry). Z časa, zo přestaji so dobywanje energije na brunicy zaklad, doŇdže k třecemu zhubjenju serbskich kulturnych kónčinow. Wjele wot Serbow wobydlenych kónčinow wotbargowa so na tele wašnje. Móžemy so jenož nadžijeć, zo zadžerži so nětke přez změnu energijoweje politiki skónčnje hluboko sahacy proces hasnjenja domizniskeho wědomja.

A skónčnje dowjedže tež negatiwna šulska politika wot 50. lět (nimo, zo so nasadzi Domowinje SED jednotna struktura) k w praksy Serbam napřečo njepřečelskemu nastajenju (tež hdyž to njeběše wotphladane). Pola Němcow rozšěri so hustosć – přez pobrachowacu sprawnu a woprawdžitu informaciju wo Serbach – ru-

njewon zawistne nastajenje: Serbam so wšitko přitryknje! Nimo toho předstajichu so Serbja w šulskich knihach skerje jako zawostaty lud ratarjow ze serpom a z cypami.

3. Méritka přichodneho zhradneho žiwjenja Serbow z Němcami:
 - a) přeprofilowanje Domowiny na Zwjazk Łužiskich Serbow
 - b) nowowudžělane pomocne srědky w serbskej rěči za předšulska a šulsku starobu ze specifizowanymi wučbnymi planami, zo by so dwurěčne wukublanje młodžiny zaručilo
 - c) swobodny rozkčěw swojotnych hódnotow serbskeje a němskeje kultury w dwurěčnih kónčinach (mjez sobu so wopłodžejó)
 - d) podpěra za serbske nakładnistwo

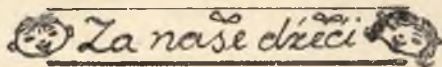
jako jónkróćny móst k wuchodnej Europje wot němskeho stata a zběranje pjenjow wot nastawaceho towarstwa k jeho pomocy. (Towarstwu njeměli jenož Němcy přislušeć.)

- e) srědky za rekultiwěrowanje brunicowych kónčinow (tež nanuzowana kolektiwizacija ratarstwa wuskutkowa so negatiwnje na serbsku domiznisku kulturu!)
- f) při nastaću krajow w NDR měło so na čas do 1815 nawjazac, t. r., zo měł so wjetši dźěl serbskeje Łužicy Sakskej přirjadowac (prawo na njeźělnomosć mjeńšinskeje kónčiny w KSZE-akće wobkedźbujó), přetož swojowólnje přikazane dźělenje do wobwodow Drježdźany a Choćebuz je so ne-

gatiwnje na serbske naležnosće wuskutkowało.

Zjeće: Na zakładze noweho, sprawného dialoga mjez Serbami a Němcami při zachowanju swójskich prawow a mjezsobnych informacijow chcemy na dobry puć partnerstwa dóńc, hdžež so Serbja a Němcy mjezsobu česća a jedyn wot druhého wuknje — zawěrnó nic jenož demokratiski, ale tež eminentnje křesćanski zaměr za přichod.

Hišće něšto: Młodostni mjez 18 a 25 lětami, kotřiž maja zajim na tematiskim, křesćansce wusměrjenym ekumeniskim dźěle, su wutrobnje na studentsku wosadu w Budyšinje přeprašeni. Zetkawamy so zwjetša wutoru wot 19.30 hodź. na Hrodowej 6 (nimale w susodstwie měšćanskeje biblioteki). Nic jenož studenća su witani! Rüdiger Laue

Hriwna a najgroš

Nětko maće w swych lutowarnčkach a móšničkach nowe pjenjezy. Wjeseliće so? Zawěsće.

Wot někotrych samo wěm, zo su tydźenje přemyslowali, što budu sej jako přenje kupić, hdyž změja nowe pjenjezy.

Stefan praji: „Ja sej kupju Match-box-awto. Te su prima, te smala po cylej stwě — huj.“

Benjamin mjenješe: „Match-box-awta hižo mam. Ja sej kupju šokoladu — abo najlěpje hnydom wjacore: jednu z worješkami, jednu z różynkami a jednu cyle wulku bělu.“

Za Anju je něšto druge to najlěpše. Wona chce hnydom pónđzelu po šuli hić do konsuma po titu gumijowych mužikow. Christina zaso chce sej brjuch poľny natykać z bananami. A Maria mjenješe: „Ja sej kupju joghurt. Pječ štuk hnydom. A potom so sydnu na zahrodu a nadobo wšitko zjěm. To budže swjeden!“

Njeh wam derje zesłodži, dźěći! A tym, kotřiž chcedža sej nowu hrajku kupić, přeju z njej wjele wjesela.

Ale Stefano, Benjamin, Anja, Christina, Maria a wy wšitcy druzi: Njezabudźe při tym na dźěći w druhich krajach, kotrež njesonja wo bananach abo šokoladach, ale jenož w krječiće chleba, zo móhli so jónu syte najěsć.

Mam namjet: Za kóždú hriwnu, kotruž wudaće, položće najgroš na bok. Zběrajće najgroše, wzmieće je potom sobu kemši a tykniće je do tyzky za „Chlěb za swět“. Dokelž my, wosebje nětko, hdyž móžemy sej wjele nowych wěcow kupić, njesměmy zabyć na tych, kiž ničo nimaja.

Najskerje budu wam šokolada, banany a joghurt hišće lěpše słodźec, hdyž wěsće, zo móže so wot wašich najgrošow chude dźěćo w cuzym kraju jónu syte najěsć. T. M.

Naše nowiny a časopisy před 100 lětami

Ze serbskich wsow. Rada, kotruž je nam jedyn swědomity serbski nan w čisle 26 „Serbskich Nowin“ dał, je jara dobra. Nadźijomnje budža serbscy starši, kotrychž dźěći składnosće nimaju, w šuli serbski čitać nawuknyć, po tamnej radže činić. Pisar tamneho nastawka ma cyle prawje, hdyž piše, zo dyrbyja sebi Serbja sami pomhać, a zo njesmě-

dža čakać, hač so jim z knježerstwa pomoc dostanje. Bohužel pak su mnozy serbscy starši sami skažerjo a zahubjerjo Serbowstwa. Znaju tajkich serbskich staršich, kotřiž svojim dźěćom po móžnosći wobaraju, serbski čitać, haj woni z nimi ani serbskeho słowčka njerěča. To so wosebje w trochu poněmčenyh wsach serbskich wosadow stawa, hdžež tola woprawdže nuzne njeje, zo bychy serbske dźěći doma němsku rěč wukle, dokelž dže ju hižo we wobchadze z němskimi dźěćimi samo wot so nawuknu. Často sym slyšał, kak stare serbske žony a pěstónce, kotrež same lědma němski rozumja, z małymi dźěćimi němsku rěč łamaju. A kajku němsku rěč tajke wobzarujomne serbske dźěći nawuknu!... Serbska rěč ma tak wšelakore zwuki a zynki, zo so džešćowcy jazyk wot małosće zhibičiwy sćini, tak zo so k wuknjeńju druhich rěčow derje hodži. Duž, serbscy starši, kotřiž ze swojimi dźěćimi serbski njerěča, tutym jenož z tym škodža a jim znajomstwo rěče zdžerža, kotraž móže jim jenož z wužitkom być. -n.

Serbske Nowiny, 12. julija 1890

Před 100 lětami člon Mašicy Serbskeje, delnjoserbski farar a kulturny prócowar Matej Krygar zemřel

Jako so wón w lěće 1813 jako syn bura a sudniskeho šolty — jeho mać pochadžeše z Dešna — w tehdy hišće dospólnje serbskich Gołkojcach narodži, slušče Delnja Łužica hišće do Sakskeje.

Jako wón dnja 3. julija lěta 1890 we Wětošowje zemře, hdžež je tež pochowany, běchu tysacy jeho krajanow lužisku domiznu z narodnjeje a hospodarskeje nuzy wopuščili. Bě Němski rajch zjednočeny. Bě serbska Łužica pak šćěpjena. Něhdže třecina tehdy serbskorečneho teritorija so za čas jeho žiwjenja zgermanizowa. Wjetšina serbskeje ludnosće přendže wot serbskeje jednorěčnosće k němsko-serbskej dwurěčnosći. Wosebje w Braniborskej zdaše so kóždězkuli džeło za narod a rěč Serbow mało plodow lubjace. Tola Matej Krygar je runje na tutym polu swoje slědy w našich stawiznach zawostajił. W 50tych lětach zańdženého lěstotka wuččeše wón w nadawku pruskeje cyrkwinskeje wyšnosće němskich kandidatow serbsčinu, kotřiž mějachy so w serbskich wosadach zasadzić. Pozitiwny abo negatiwny to skutk? Přirunajmy jón snano z přěnimi nowinami w del-

njoserbskej rěči, z „Bramborskim serbskim Casnikom“: Wot němskich knježkow financowany, zo bychy Delnich Serbow kraloswěrných zdžerželi — a tola wuslědk rewolucionarných podawkow lěta 1848. Kompromisnosć stawiznow. A Matej Krygar, kiž skutkowaše po studiju teologije w Berlinje najpředje jako rektor a diakon w Picnju, dže zasadžowaše swoju wědu a awtoritu jako doholětny farar w Janšojcach, zo by tež nadarjených serbskich wjesnych hólcow kublał. W swojim farskim domje přihotowaše wón tajkich, kotřiž pochadžachu z delnich socialnych worštow, na wopyt gymnazija. K jeho šulerjam sluščeše na přikład pozdžiši duchowny Mjertyn Rocha ze Sejnjejdy, kotryž 1880 Mašicu Serbsku w Delnjeju Łužicu sobu založi a so z jeje město-předsydu sta. A dalši jeho chowanc a přećel naby hišće wjetšeho wuznama za delnje serbstwo: Jan Bjedrich Tešnar z Podgole pola Gołkojc, farar a kulturny prócowar, člon Mašicy Serbskeje, sobuzaložer a předsyda delnjolužiskeje Mašicy Serbskeje, konsekwentny wojowar přećiwo wšem germanizatoram, wudačacel a spisar wjacorych delnjoserbskich nowin a nabožinskih spisow. Tešnarjowa knižna zběrka přědowanjow „Ten kněz jo moj pastyr“ docpe samo štyri nakłady (nic tři, kaž NBS pisa!), wona namaka so hišće džensa w někotrymžkuli serbskim domje. A při wožiwjenju delnjoserbskich kemšow nazymu 1987 w Dešnje mješe farar H. Hupac runje tutu knihu k rukomaj a z njeje přědowanje čitaše.

Wuznam skutkowanja Mateja Krygarja hodži so potajkim mēric po tym, zo hódnoćimy jeho prócowanje wo dorost mjez delnjoserbskej inteligencu. Wón je nadešoł a kublał młodych prócowarjow, kotřiž džełachu dale jako multiplikatorojo w narodnym a duchownym žiwjenju serbskeho luda. Wón je wusywał, a my z toho hišće džensa žnjejemy. Tuž je hódne na njeho njezabyć, kaž jeho šulerjo na njeho zabyli njejsu. Jeho chowanc, delnjoserbski farar Matej Tylka, kotryž bě tohorunja zmuzity zakitowar serbstwa a słowjanstwa, je jemu w delnjoserbskej protyce pomnik stajił, zo bychmy scyła wědzeli a spominać móhli.

Abó chcu wam to hinak prajić: Jako pobyh njedawno w Gołkojcach, ródnej wsy Mateja Krygarja, pytajo za zachowanymi rowami serbskich prócowarjow w Delnjeju Łužicy, nadeńdžech w susodstwie cyrkwy narowny kamjeń ze spočatka 19. lěstotka hišće ze serbskim napismom. A na nim wučitach (w starym pismje): „Pominajšo na wašych

wucabnikow, kenž wam Bože słowa su gronili, gładajšo na jich šuc a žijšo za jich wěru.“

Werner Měškank, Choćebuz

Gerat Lazar: Stawiznych kublanskich dnjow

12. kublanski dzeń —
22. februara 1965

Tema rěkaše: „Chrystusowa wosada je swójba Božich džěci.“ Rjenje bě nam to hižo farar Feustel-Minakalski w swojim předowanju wukładował wo Ef. 2,19 „Nětk njejsće wjace hosćo a podróznicy, ale měsčenko (byrgarjo) ze swjatymi a Boži domjacy.“ — „Wšelake swójby w Swjatym pismje“ běše tema prěnjeho přednoška, kotryž měješe farar Paler z Huski, kiž wuwjedže, zo wězo w bibliskich časach knježachu cyle hinaše, patriarchaliske wobstejnosće, ale zo tola zasadnje plaćeše tehdom kaž džensa samsny zakon swójbnego žiwjenja, kiž so na příklad w tak mjenowaných domjacnych taflach namaka. A serbski superintendent Wirth rěčeše wo wohroženey swójbje džensa. Rěčnik so přeco na to wulkotnje wustěji, nam tajke wěcy jara jasnje před woči stajić.

Tež naš bratr Čabran z Poršic nam zaso přez poeziju a prozu wěsty duchowny přinošk poda.

13. kublanski dzeń —
28. februara 1966

Tón raz njeběchmy dnjej wosebite heslo dali. Na kemšach wukładowaše nam jasnje a derje Swjate pismo młody serbski farar Pawoł Wirth-Klukšanski. Potom přednošowaše nam na zajimawe wašnje farar Feustel-Minakalski wo žiwjenju a skutkowanju wědomostnikow a japoštołow mjez Słowjanami, wo Cyrilu a Metodže. Po zhromadnym wobjedže pokaza nam naš serbski superintendent Wirth swoje wobrazy z Pólskeje a powědaše nam wo swojich nazonjenjach a dobrych stykach z tamnymi bratrami a sotrami. Wón nam potom tež rozprawješe wo njelubym a njewuspěšnym jednanju ze statnym sekretariatom za cyrkwinke naležnosće dla wusyłanja serbskich nutrnosćow w rozhlusu, něšto, štož je so nětk k dobremu wobročilo. Tehdom — 1966 — běchmy so tež znowa w Ochranowje na někotre dny schadźowali, 19 lajkow a štyrjo duchowni. To běchu, tak br. Wirth wuzběhny, we wobłuku hospodliwej bratrowskeje wosady dny duchowneho posyljenja.

14. kublanski dzeń —
6. měrca 1967

Tema bě:

„Knježe, swjeć moju wutrobu,
zo bych z tobu prawje rěčał,
zo bych z blišim prawje rěčał.“

Farar Jan Lazar-Rakečanski předowaše wo Ef. 1,4 „Boh je nas wuzwolił, zo bychmy swjeći byli.“ Wón wuwjedže, zo druhdy slyšimy: Dobry čłowjek móže tež bjez wěry być. Nazhonjenje pak pokazuje, zo je Jězus Chrystus wuměnjenje za „dobrego“ čłowjeka. Jenož přez Jezom Chrysta móžemy swjeći być, a jenož jako swjeći mamy wuhlad, zo lěpje budže z nami a na swěće. Jeho nan, farar Lazar-Bukečanski, měješe potom jako temu „Božo, swjeć našu wutrobu, zo bychmy z tobu prawje rěčeli.“ A w druhim přednošku fararja

Zwonica před
cyrkwju w Goł-
kojcach, ródnej
wsu Mateja Kry-
garja
(Wěsće drje je
wón tež w njej
křćený)

Foto: W. Měškank

Wirtha z Klukša džěše wo prawe rěčenje z druhimi a wo prawe zadźerženje jim napřečo.

15. kublanski dzeń —
26. februara 1965

Lětsa smy so wosebje z Božim słowom zaběrali, kajkež my mamy w našej serbskej bibliji, abo lěpje prajene w našich serbskich biblijach. Tohodla zložil so farar Albert-Hrodzišćanski na Jězusowe słowa: „Njebjo a zemja zahinjetej, ale moje słowa njezahinu“ (Mat. 25,35). Na žiwe a zrozumliwe wašnje nam wuznam bójskeho słowa před woči staješe. Potom scěhowachu jed-

notliwe přednoški, kotrež so zaběrachu ze serbskej bibliji. Jako přeni rěčeše farar Albert z Budyšina wo stawiznach připowědanja w maćeršćinje. Serbski superintendent Wirth rěčeše wo 11 wudacach serbskeje ewangelskeje biblije. Farar Nowak z Drjowka přednošowaše wo delnoserbskej bibliji. Kaplan Wićaz z Budyšina rozprawi nam wo Katolskej bibliji. Farar Paler z Huski powědaše nam w tym zwisku wšelake wo Handriju Zejlerju a diakon Běrka z Hódžija w sasmej mysli wo Hendrichu Jaroměru Imišu. A na kóncu nas zaso zwjeseli bratr Čabran z Poršic z basnju wo Božim słowje.

Korla Wirth

bur w Cokowje
narodž. 1901 w Stroži pola Wulkich
Zdźarow
wumřel 1981 w Cokowje
na pask rěčał 4. 12. 1978

Spominanje na wšosłowjanski kongres
w Beogradže 8.—11. 12. 1946

Knjez general Awčič, wupóslanc w Berlinje, bě nas přeprósyl jako hosći na kongres, zo bychy nas tam sobu wzali wot narodneje rady. Tak smy tam jěli Rjenč, dr. Cyž z Prahi a Cyž z Pólskeje a ja. Hdyž sym tam přijěl — ja sym potom sam jěl —, sym přijěl w Beogradže na dwórnišćo. Tam su nam zahrali našu serbsku hymnu „Rjana Lužica“. Ja sym był zaměstnjeny do hotela Europa.

Kóžde dopoždny mějachmy zeńdženje kongresa. Popoždny běše zabawa. Tři króć smy byli přepróšeni wot Tita. Wón je nas powitał jako Lužiskich Serbow wosebje. A je mje tež swojej žonje předstajil jako swjeho kolegu, jako prezidenta we Lužicy. Tak je mje předstajil swojej žonje — tehdyšej njewjesće. Kóžde dopoždny běše kongres, hdžež mějachmy wšelake wěcy wujednać a činić.

Potom smy jězdžili jedyn tydžen po Južnosłowjanskej. Smy přijěli do Zagreba. W Zagrebje běše wulkotne powitanje. Tam běchu na wšěch murjach transparenty: Njeh žije Lužica. Njeh žije słowjanski narod we Lužicy. A na raz wolaču: „Hdže je tón zastupjer Lužiskich Serbow?“ A su mje wzali jako zastupjerja Serbow na ramjo a mje donjesli do hotela. Wječor mějachmy zabawu we wulkim dźiwadle. Dźiwadlo běše přepjelnjene, a ja jako zastupjer narodneje rady buch dowjedženy do kralowskeje lože. Ja njewědžach,

što so mi stanje. Tam sedžach sam. Potom přindže jedna studentka k tomu.

Program běše tajki: Najprjedy bě historiski džěl. Tu so pokaza, kak běchu ludy pućowali wot ranja k wječoru a hdže smy so my Lužiscy Serbja wot Serbow Južnosłowjanskeje džělili. 10 dypkow běše. Potom, kak su Turkojo Južnosłowjansku wobsadźili, kak su tam partizanojo wojowali, kak su Tita z jendželskim lětadlom wuswobodžili, kiž by nimale do jatby přijěl. To bě posledni dypk historiskeho džěla. Tuž mi ta knježna, kotraž pódla mje sedžeše, praješe — rozmołwa běše bohužel chětro čezka, přetož wona rozumješe nimo serbskeje rěče jenož jendželsku a francosku, kotrež ja njemóžach —, zo jedyn dypk wupadnje, dokelž sej Rusa to njepřeje. Ja zhonich pozdžišo, zo běše to tón dypk, hdyž dyrbeše so lužisko-serbski narod wuwolać jako narod a zo maja słowjanske narody prawo, nas wot Němcow wuswobodzić. A to sej Rusojo tehdom njepřejachu. Tón přichodny dypk běše potom zabawneho razu, běše wopravdže rjany.

Přichodny dzeń jědžechmy potom horje na Blet. Po drože zastachmy w jednej wjesce Bedun. Bedun běše jedyn wulki hród, a tón běše za čas Hitlera koncentraciske lěhwo. Tam mějachmy luždi jatych jako Geisel. Džesać króć telko z nich zabichu, kaž partizanojo Němcow skónowachu. Tam běše zajimawe: Jedyn Rusa tam porěča a praješe: Jow so njehodži nič prajić hač jeno Wótčenaš wuspěwać.

Potom smy byli na Bleće horka. Tam běše tež něšto zajimawe. Tam prašeše so jedyn lékař za Lužiskimi Serbami, dokelž běše wón w Narće pola Wojerec w lěhwe pobyl. A tam je so jedyn Serb wo nich starał, zo je wón swoje žiwjenje sej wuchował. Dwaj jeho bratraj staj tam zahinyłoj na chorosć, a tónle

jedyn bratr, tón lékař, kiž je hišće žiwy był, toho je wučer Bržan, Serb ze Šerachowa, wumóhł wot smjerće.

Potom smy jěli domoj přez Lubljanu. Tam běše tež jara rjenje. My Serbja smy wordowali jara sławni a su so za nas woprawdže woprowali. Potom přińdžechmy zaso do Beograda. W Beogradze buchmy zaso rozdžěleni do wjace skupinow. Ja běch jako Wirth přiřdželeny žurnalistam. Tam bě wjele žurnalistow z Ameriki a wot druhdže, kiž so jara zajimowachu za Łužicu.

Na koncu tutoho zjězda běše přijće wot města Beograda. Tam běchmy jako Serbja zaso jara wítani. Tam dostachu wot 400 sobustawow kongresa wosom-

džesaćo pakety, a to tajcy, kotřiž běchu so wopokazali jako wuznamni. Mjez nimi běše tež jedyn Serb. Přišel, hdyž wón tón paket dósta, bě tak wulkotny, tak hnujacy, zo su Serbja wšitcy stejó plakali.

Tajke běše witanje w Beogradze.

Ja přiřdžech domoj a zhonich, zo tak dołho, kaž sym w Beogradze był, su němscy komunisća při nas wulke dompřepytowanje činili, běchu mi zebrale auto, kotrež běch sej do wójny kupił. Moju žonu a wšitkich druhich su přeslyšowali. Běše žalostne! A to jenož tohodla, zo běch do Južnosłowjanskeje jě, su němscy komunisća tole zarjadowali.

Po rekorderowym pasku do pisma zestajal sup. n. w. Gerhardt Wirth.

So štomy z lisćom zelenja,
so zemja krasnje wodžěwa,
kaž kryja z rubom blida.
Hlej, tulpy a tež lilije
su woblecene rjeniše
hač Salomona žida.

Prispmnjenčko

Džensa chcu wam na tutym městnje tole k přemyslowanju podać, štož je Měrcin Luther w léce 1516 Georgej Spalatinje pisał.

„Mein lieber Bruder, lerne Christum, und zwar den gekreuzigten. Ihm lerne lobsingend und an dir selbst verzweifeln. Und dann sprich zu ihm: Lieber Herr Jesus, du bist meine Gerechtigkeit, ich aber bin deine Sünde. Du hast angenommen, was mein ist, und hast mir gegeben, was dein ist. Was du nicht warst, das nimmst du an und gabst mir, was ich nicht war. Darum hüte dich davor, jemals solche Reinheit anzustreben, daß du vor dir nicht mehr als ein Sünder erscheinest, ja überhaupt keiner mehr sein willst. Christus nämlich wohnt nur unter Sündern. Er ist ja vom Himmel, wo er unter Gerechten wohnte, herabgekommen, um auch unter Sündern Wohnung zu nehmen. Solcher seiner Liebe sinne immer wieder nach, und du wirst seinen allersüßesten Trost schauen. Wollten wir nämlich aus eigenen Mühen und Qualen zur Ruhe des Gewissens eingehen, wozu wäre er denn dann gestorben? Nein, in ihm allein, durch getrostete Verzweiflung an dir und deinen Werken, wirst du Frieden finden.“

Hač njeje to tež hišće džensa přemyslowanja hódne? S. Albert

POWĚŚĆE

Budyšin. Sobotu, 21. apryla 1990, wotmě so nalětnja wokrjesna synoda w Lutherowym domje.

Po rańšej nutrnosći fararja Mikławša (Großdrebritz) poda nam farar Leßmann jako tuchwilny superintendent rozprawu. Wón dźakowaše so wšěm křesćanam, kotřiž su so wosebje w zašłym poł léce aktiwnje zasadželi při přewróće našeje towaršnosće, kaž na přiřad moderatoram při zjawnych diskusijach abo zastupjerjam při kulojtych blidach. Wšudže je so zamołwiće rečalo wo wažnych problemach. Z tym je so jedyn zaměr cyrkwy spjelnił, zo so zjawnje wo wšěch problemach reči, kotrež čłowjekam na duši leža. To je wažny dźěl wustrowjenja duchowneho žiwjenja našeho kraja. — Mjez druhim farar Leßmann wozjewi, zo so 7. oktobra 1990 w Pětrowej cyrkwi farar Pappai jako nowy superintendent zapokaza.

Tutón raz přednošowaše knjez Langner z Rakec. Wón předstaješe nam Křesćansku měrowu konferencu — CFK. Je to dalša skupina, kotraž dźěla pod třechu našeje cyrkwy. Korjenje tutoho ekumeniskeho hibanja sahaja wróćo do léta 1914. Jednotliwcy cyrkwjow rozmołwachu so započatk awgusta 1914 w Konstancu — mjez druhim tež Nathan Söderblom. Wot léta 1921 zeńdže so wjacekróć Konferenca swětowego zwjazka za mjezynarodne přečelske dźěło. 1934 wotmě so we Vranó powšitkowy měrowy koncil. Přenje zeńdženje CFK bě 1958. Centrum tutoho hibanja je Praha. Wosebje mjeno fararja Hromádky je nam znate. W Rakecach přewjedže so 18 ekumeniskich bazisowych seminarow pod nawodom fararja Lazara, kiž započinachu so 1967/77. Mnoho hosći je Rakečanska wosada w tutym času měla. Hłowny zaměr bě rozmołwa wo politiskich prašenjach měra a socializma wosebje tež z ateistami. Kaž rečnik, ale tež diskusija pokaza, je so dźěło CFK tež jara kritiske widžalo. Wjele dobrych słowow bě so w CFK wo socializmje rečalo, ale skoro ničo njebě so na nim kritizowało. Tu so zaše měsacy realniši wobraz posrědkowali. H. Wirth

Zhorjelc. Na woběmaj bokomaj hranicy při Nisynym mosće w Zhorjelcu su so na 1 000 ludži na „Zetkanju za dorozumjenje a měř“ zhromadžili. Zhorjelski superintendent Peter Lobers pokaza při tutym zetkanju 1. meje na zwjazowacy most, přez kotryž hranica mjez Němskej a Pólskej wjedže. Hranica njech wostanje, most njech so wužiwa za zetkanja ludži, žadaše sej superintendent.

Katolski farar susodneho města Zgorzelec rečeše wo njesměrnym horju znlech ludži w tutym lětsotku a wo zaspěću čłowjekow, z kotrymž je so w mjenje humanizma w tutym času politika činila. „Po wšěch zrudnych podawkach zańdženych lět nazhonimy džens w našej wótčinje a w hač do přitomnosće z namocu a lžu wobknježenych krajach dobyće wšeho toho, štož wučinja dostojnosć“, rjekny bohosłowc. — Wonkowne znamjo zhromadnosće bě přepodaće swěčkow. Wot Polakow přepodata swěčka steji nětkole w ewangelskej cyrkwi našeje knjenje w Zhorjelcu. (ena)

Přepróšujemy

1. 7. — 3. njeđzela po Swjatej Trojicy

10.00 hodž. kemše w Budyšinje na Michałskej (Albert), w samsnym času Boža služba za dźěći

11.25 hodž. nutrnosć w rozhłosu

13.30 hodž. kemše w Budestecach (Albert)

14.00 hodž. swjedženske kemše we Wojerecach w Janskej cyrkwi (J. Lazar)

8. 7. — 4. njeđzela po Swjatej Trojicy

8.30 hodž. kemše w Njeswačidle (Albert)

10.00 hodž. kemše w Husce (G. Lazar)

15. 7. — 5. njeđzela po Swjatej Trojicy

8.30 hodž. kemše z Božim wotkazanjom w Poršicach (Malink)

10.00 hodž. kemše w Hrodzišću (Malink)

11.25 hodž. nutrnosć w rozhłosu

22. 7. — 6. njeđzela po Swjatej Trojicy

10.00 hodž. kemše z Božim wotkazanjom w Bukecach (G. Lazar)

29. 7. — 7. njeđzela po Swjatej Trojicy

11.25 hodž. nutrnosć w rozhłosu

5. 8. — 8. njeđzela po Swjatej Trojicy

10.00 hodž. kemše z Božim wotkazanjom w Budyšinje na Michałskej (Albert), w samsnym času Boža služba za dźěći

13.30 hodž. kemše z Božim wotkazanjom w Budestecach (Albert)

Pomhaj Bóh, časopis ewangelskich Serbow. Rjaduje Konwent serbskich ewangelskich duchownych. — Ludowe nakładnistwo Domowina, Budyšin, Sukelnska 27. Redaktor a skazanki: sup. Siegfried Albert, Serbski kěrchow, Budyšin, 8600, tel. 4 22 01. — Lic. č. 417 Nowinarskeho zarjada pola předsydy Ministerskeje rady NDR. — Čišeć: Nowa Doba, čišćernja Domowiny w Budyšinje (III-4-9-703,90) — Wučadza jónkróć za měsac. Přinoški a dary na konto: Sorbische evangelische Superintendentur Bautzen. Sp. Bautzen 4962-30-110. — Index-Nummer 32921